

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

MARitime Soft Skills for Onboard Healthy Nutrition and Culinary Arts in Seagoing Services – CUL-MAR-Skills

KA220-VET - Cooperation partnerships in vocational education and training
2023-1-RO01-KA220-VET-000156711

Семинар

**Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора
на морските услуги**

Seminar

**Sustainable development and entrepreneurship in maritime
services**

13 May 2025

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

MARitime Soft Skills for Onboard Healthy Nutrition and CULinary Arts in Seagoing Services – CUL-MAR-Skills

KA220-VET - Cooperation partnerships in vocational education and training
2023-1-RO01-KA220-VET-000156711

Семинар

Устойчиво развитие и
предприемачески подходи
в сектора на морските
услуги

13 May 2025

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

MARitime Soft Skills for Onboard Healthy Nutrition and CULinary Arts in Seagoing Services – CUL- MAR-Skills

KA220-VET - Cooperation partnerships in vocational education and training
2023-1-RO01-KA220-VET-000156711

Семинар

Устойчиво развитие и
предприемачески
подходи в сектора на
морските услуги

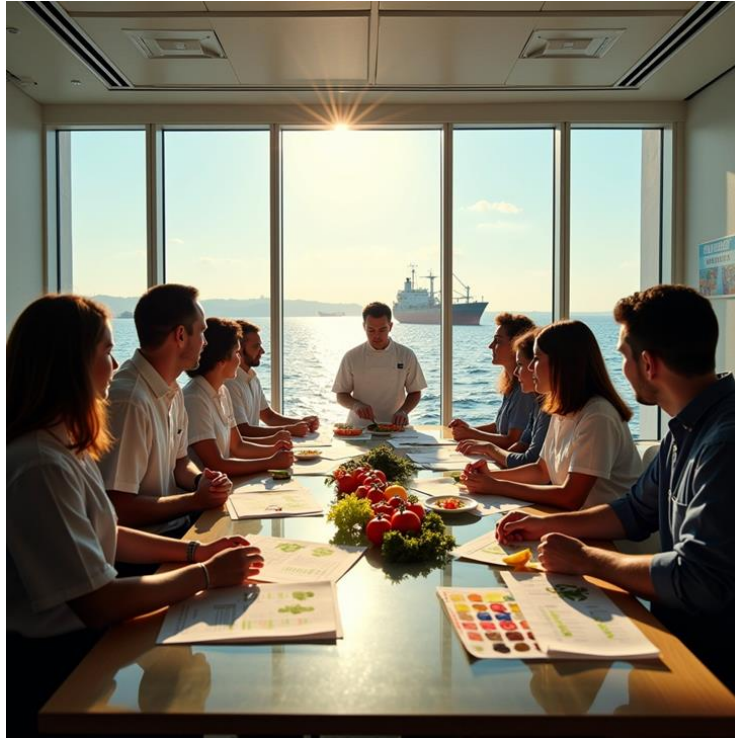
13 май 2025

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Въведение в семинара

Добре дошли на Международния семинар-конференция на тема

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Семинарът е организиран от Висше военноморско училище „Н. Й. Вапцаров“ и събира на едно място морски специалисти, изследователи и преподаватели, за да проучат как иновациите, предприемаческото мислене и отговорното управление могат да оформят бъдещето на морските услуги.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Въведение

Събитието е фокусирано и поставя акцент върху преосмислянето и награждането на утвърдените подходи в управлението на морските операции и логистичните процеси в условията на нарастващите предизвикателства, породени от устойчивото развитие, интензивната дигитална трансформация и засилената необходимост от интегриране на предприемачески решения и иновационни модели в сектора.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Въведение

Морският сектор в настоящия момент преминава през етап на динамична и комплексна трансформация, обусловена от съвкупност от фактори като климатичните промени, повишената нестабилност на пазарите, ускорения технологичен напредък и засилващия се международен регулаторен натиск. В тази променяща се среда се налага преосмисляне на установените подходи, възприемане на нови нагласи и активно развитие на актуални компетентности от страна на професионалистите в сектора. Наред с това, особено важно е въвеждането на интегрирани решения, които успешно балансират между ефективност и устойчивост, гарантирайки дългосрочната жизнеспособност и конкурентоспособност на морските услуги.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Въведение

Семинарът има за цел да отговори на тази необходимост чрез създаване на динамична и интерактивна среда, насърчаваща ефективния обмен на научни знания и практически опит.

Събитието събира утвърдени академични експерти, млади изследователи, практики и представители на бизнеса с оглед обсъждането на доказани добри практики, успешни управленски модели и потенциални възможности за интегриране на иновативни решения в морската индустрия.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Въведение

Настоящият семинар включва сборник от общо десет резюмета, всяко от които допринася по уникален начин към актуалната дискусия за устойчивото развитие и бъдещето на морския сектор. Представените разработки обхващат широк спектър от подходи – от конкретни казуси и емпирични наблюдения до теоретични и концептуални изследвания, базирани на международния опит и съвременните тенденции. Обединяващата цел на публикациите е идентифицирането на прагматични и приложими решения, способни да отговорят както на належащите глобални предизвикателства, така и на спецификите, характерни за морската среда. Надеждата на организаторите е този научен обмен да послужи като вдъхновение за новаторски идеи и практически инициативи в областта на морските услуги и управлението на ресурсите. Организаторите на семинара изказват искрената си благодарност към всички участници – лектори, автори и гости за проявения интерес, активното участие и ангажираност. Проучванията които ще бъдат представени в този семинар имат ясно изразен академичен характер и подчертават значението на разпространението на знания, както и стремежа към постоянно развитие и откриване на нови възможности за устойчив растеж в морския сектор.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Резюме I. Предприемаческо мислене в морската верига за доставки

Резюме II. Ролята на технологиите и дигитализацията в складовите иновации

Резюме III. Насърчаване на находчивостта и инициативността в логистичната практика

Резюме IV. Морският сектор – предизвикателства и възможности за предприемачите

Резюме V. Устойчивост в предприемачеството – предизвикателства и реални решения в морския сектор

Резюме VI. Адаптиране на предприемаческата перспектива в морския сектор

Резюме VII. Устойчиво снабдяване и използване на сезонни продукти в морската и логистична практика

Резюме VIII. Намаляване на хранителните отпадъци и ефективно използване на остатъците

Резюме IX. Намаляване на пластмасовите и опаковъчните отпадъци в камбуза

Резюме X. Мониторинг и измерване на въздействието върху околната среда на корабния камбуз.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме I. Предприемаческо мислене в морската верига за доставки

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме I. Предприемаческо мислене в морската верига за доставки

Контекст

Секторът на морската логистика функционира в среда, характеризираща се с висока несигурност и постоянна нестабилност. Средата е повлияна от външни фактори като изменението на климата и пазарната нестабилност, както и от вътрешни организационни предизвикателства.

Тази сложност и непредсказуемост подчертават необходимостта от предприемачески начин на мислене, който съчетава аналитични умения, креативност и готовност за поемане на премерени рискове.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме I. Предприемаческо мислене в морската верига за доставки

Цел

Целта на изследването е да се анализира как развитието на предприемачески начин на мислене може да допринесе за по-ефективно управление и повишена устойчивост в морската логистика. Изследването поставя акцент върху насърчаването на проактивен подход към решаването на проблеми, прилагането на креативни решения в среда с ограничени ресурси и съзнателното поемане на риск в професионалната практика.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Резюме I. Предприемаческо мислене в морската верига за доставки

Методология

Проучването използва практически подход, разглеждайки реални казуси на компании за морска логистика, които успешно са използвали нови и предприемачески методи на работа в ежедневните си операции. Проведени са задълбочени интервюта с експерти и мениджъри в сектора, които са споделили личния си опит и наблюдения относно ефективни стратегии за преодоляване на предизвикателствата. Събраните данни са подложени на качествен анализ, за да се идентифицират поведенчески и когнитивни модели, които водят до подобрена ефективност и устойчивост в контекста на логистичните процеси.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме I. Предприемаческо мислене в морската верига за доставки

Резултати

Получените резултати показват, че служителите, които притежават предприемаческо мислене, са по-добре подготвени да идентифицират проблеми, да предлагат ефективни решения и да адаптират процесите си към вътрешните и външни обстоятелства. Освен това, креативността е определена като ценен инструмент за установяване на ефективни и устойчиви практики в ограничена среда. Проучването показва също, че поемането на рискове, въз основа на анализ на данни и вземането на решения с подкрепата на експертен опит може да доведе до дългосрочни подобрения и нови идеи в сектора.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме I. Предприемаческо мислене в морската верига за доставки

Заклучение

Настоящото изследване доказва, че стимулирането на предприемаческия начин на мислене сред служителите способства за ранното идентифициране на възникващи проблеми, разработването на адекватни и ефективни решения и адаптирането на организационните процеси според динамично променящите се условия на средата. В допълнение, анализът категорично подчертава ролята на креативността като основен фактор за внедряване на успешни и устойчиви практики при ограничени ресурси и висока неопределеност. В заключение, изследването акцентира върху значението на премерения риск, особено когато решенията са подкрепени с детайлен анализ на данни и натрупан колективен опит, като ключов механизъм за стимулиране на устойчиви подобрения и иновационни пробиви в съответния сектор.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме II: Ролята на технологиите и дигитализацията в складовите иновации

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме II: Ролята на технологиите и дигитализацията в складовите иновации

Контекст

Технологичният напредък от последните години води до фундаментални трансформации в сферата на складовата логистика, стимулирайки съществени подобрения в обработката на стокови потоци, точността при управлението на складовите запаси и ефективното използване на складовите пространства. Внедряването на решения, свързани с автоматизация и дигитализация, вече представлява неотменима част от съвременната логистика. Това, от своя страна, поставя пред сектора необходимостта от качествено ново мислене, което да осигури баланс между оперативната ефективност и повишените изисквания към сигурността на складовите процеси.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

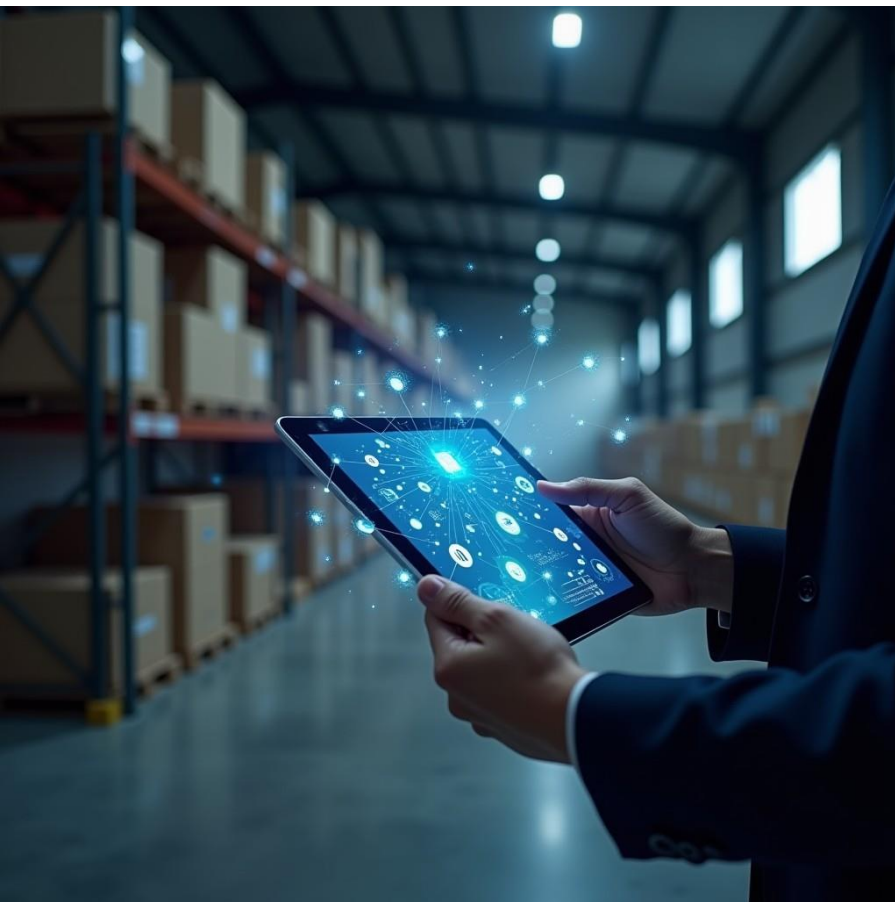
Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме II: Ролята на технологиите и дигитализацията в складовите иновации

Цел

Целта на настоящото изследване е да анализира въздействието на съвременните технологии върху развитието на иновациите в складовото стопанство.

Проучването ще разглежда три основни аспекта:

- повишаването на ефективността чрез автоматизация на процесите,
- потенциалните рискове, свързани с технологичната сигурност,
- както и ролята на дигиталните инструменти за генериране на нови идеи и усъвършенстване на складовите операции.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

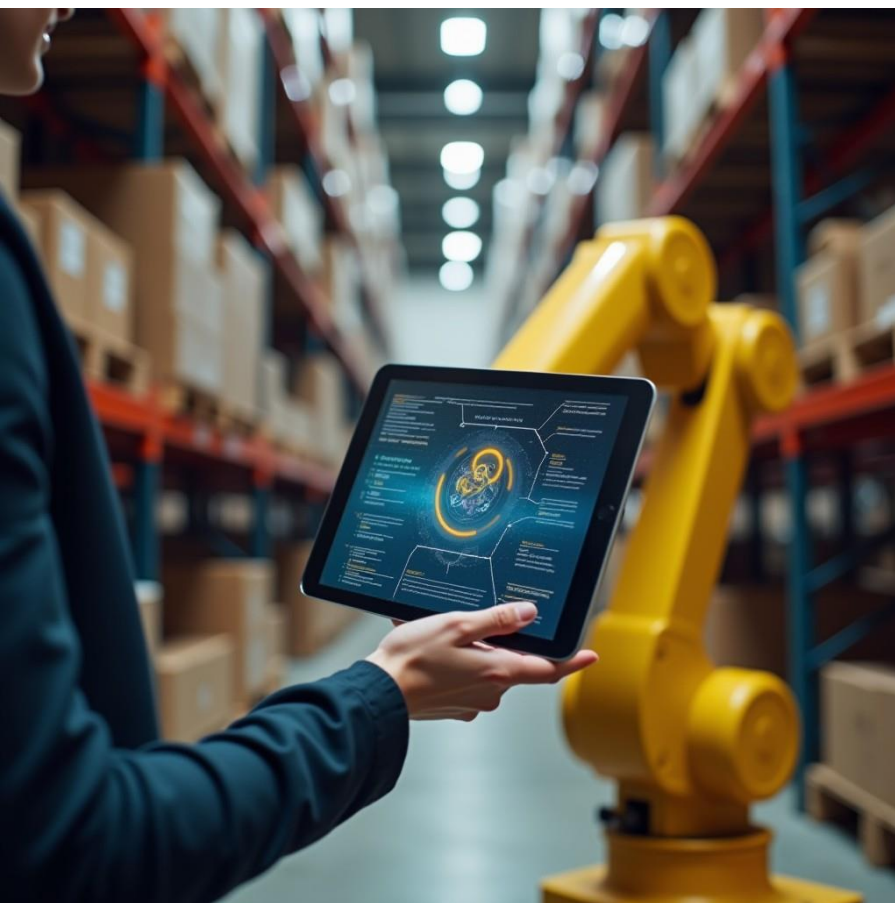
Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме II: Ролята на технологиите и дигитализацията в складовите иновации

Методология

Изследването използва емпирични наблюдения от реални сценарии в логистични центрове, в които са въведени автоматизирани системи за управление на складовите процеси. Проведена е серия от интервюта със служители и мениджъри на различни йерархични нива, които споделят своите впечатления от работата с новите технологии, както и проблемите, с които са се сблъскали в практиката. Допълнително са анализирани редица иновативни решения, възникнали вследствие на въвеждането на дигитална среда в складовото стопанство.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

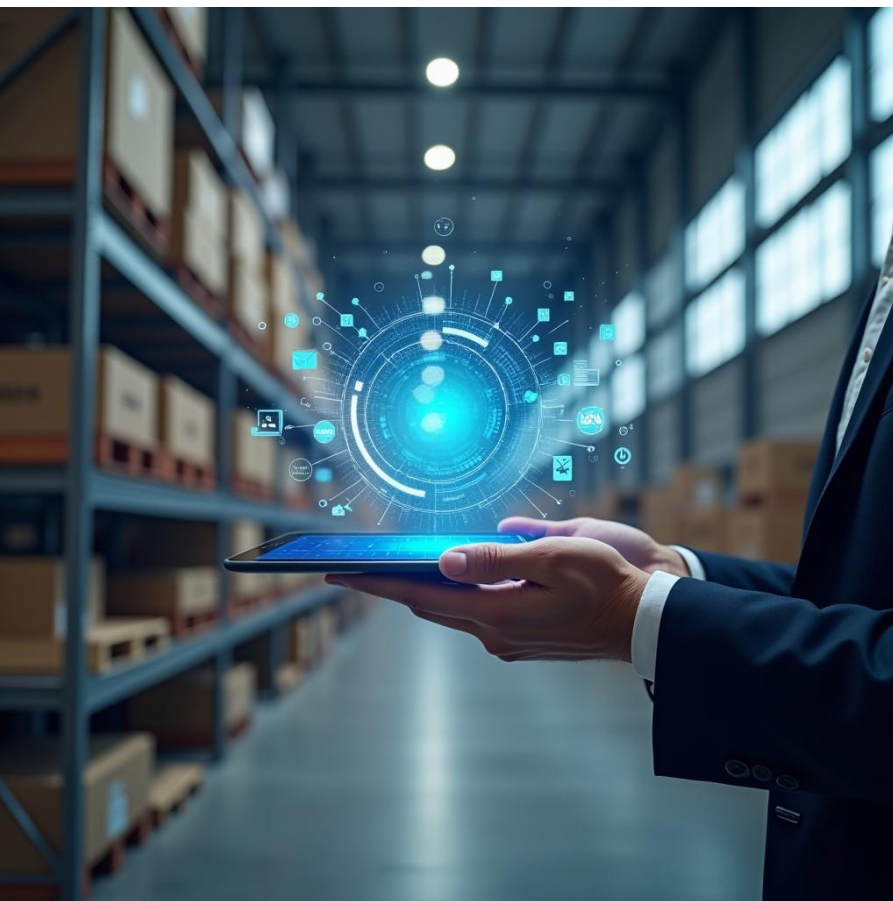
Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме II: Ролята на технологиите и дигитализацията в складовите иновации

Резултати

Получените резултати показват, че внедряването на технологични решения оказва благоприятно въздействие върху управлението на процесите, водейки до значително намаляване на времето за обработка на стоките и понижаване на човешките грешки. Много от анкетираните служители изразяват мнението, че дигиталните платформи улесняват идентифицирането на възможности за оптимизация. Независимо от позитивните наблюдения обаче е необходимо да се отбележат и ограниченията, възникващи при недостатъчно обучение и неясно дефинирани протоколи за сигурност. Подобни пропуски могат да предизвикат напрежения и рискове, особено в ситуации, свързани със софтуер за проследяемост и контрол на достъпа.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме II: Ролята на технологиите и дигитализацията в складовите иновации

Заключение

Анализът показва, че технологиите имат значим принос за позитивните промени в складовата логистика, като стимулират иновациите и подобряват ефективността на операциите. Въпреки това е задължително внедряването на тези промени да се осъществява с подчертан фокус върху сигурността и активното ангажиране на служителите. Единствено при спазването на тези принципи могат да бъдат напълно реализирани ползите от процесите на дигитализация в складовото стопанство.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме III: Насърчаване на инициативността и находчивостта в логистичната практика

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме III: Насърчаване на инициативността и находчивостта в логистичната практика

Контекст

Съвременната бизнес среда се отличава с изключителен динамизъм, особено силно изразен в логистичния сектор. В подобни условия специалистите често трябва да вземат решения в ситуации на непълна информация, времеви ограничения и неотложни изисквания. Това налага специалистите да притежават не само задълбочени знания, но и предприемачески дух, способност за идентифициране на възможности, инициативност, умение за учене от грешките и гъвкавост в условия на промяна. Развитието на инициативност и находчивост в този контекст се превръща в стратегически ресурс за устойчивото развитие както на отделния специалист, така и на организациите като цяло.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме III: Насърчаване на инициативността и находчивостта в логистичната практика

Цел

Целта на настоящото изследване е да проучи механизмите, чрез които у логистичните специалисти се формират и развиват умения за находчивост, предприемаческо мислене и устойчивост. Анализът се фокусира върху способността за идентифициране и използване на нови възможности, готовността за експериментиране, ученето от допуснати грешки, адаптацията към променящите се условия на средата, както и значението на работата в екип и изграждането на професионални мрежи.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме III: Насърчаване на инициативността и находчивостта в логистичната практика

Методология

Изследването се основава на комбиниран подход, включващ провеждане на интервюта и наблюдения в логистични компании, при които са проследени процесите на вземане на решения и управленските реакции в нестандартни ситуации. Включени са и примери за обучителни програми, стимулиращи активното участие и инициативността на служителите. Допълнително е събрана информация за практиките на сътрудничество, както и за изграждането на вътрешни и външни професионални мрежи за подкрепа и обмен на опит.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме III: Насърчаване на инициативността и находчивостта в логистичната практика

Резултати

Резултатите от изследването показват, че служителите, които притежават способността да формулират и реализират свои идеи и проявяват готовност да приемат неуспехите като част от процеса, са по-успешни в разработването на алтернативни решения и се адаптират по-бързо в критични ситуации. Способността за промяна на подхода, без да се губи фокусът върху крайната цел, е пряко свързана с изграждането на доверие в екипа. Освен това, анализът подчертава, че добре развитите мрежи от колеги и външни партньори улесняват обмена на идеи и ефективното справяне с възникващите предизвикателства.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме III: Насърчаване на инициативността и находчивостта в логистичната практика

Заклучение

Развитието на находчивост и инициативност не зависи единствено от индивидуалните усилия, а в значителна степен и от организационната култура, която приема грешките като важна част от процеса на учене. Способността за демонстриране на устойчивост в логистичния сектор е пряко свързана с готовността за адаптация, ефективната подкрепа от страна на колегите и умението да се използват допуснатите неуспехи за преодоляване на възникващите предизвикателства. Това дава възможност за внедряване на управленски подходи, основани на гъвкавост, проактивност и дългосрочна устойчивост.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме IV: Морският сектор – предизвикателства и възможности за предприемачите

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме IV: Морският сектор – предизвикателства и възможности за предприемачите

Контекст

Съвременната бизнес среда се характеризира с висока динамичност, особено ярко проявена в логистичния и морския сектор. В подобна среда специалистите често са принудени да вземат решения в условия на непълна информация, времеви ограничения и належащи изисквания. Това изисква професионалистите да притежават не само значителен обем знания, но и предприемчивост, способност за разпознаване на възможности, инициатива, умения за учене от грешки и гъвкавост при променящите се обстоятелства. В този контекст, развиването на инициативност и находчивост се превръща в стратегически ресурс за устойчивостта както на отделните специалисти, така и на организацията като цяло.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме IV: Морският сектор – предизвикателства и възможности за предприемачите

Цел

Целта на настоящото изследване е да идентифицира и анализира предизвикателствата и възможностите, пред които са изправени предприемачите в морския сектор. Акцентът е поставен върху механизмите за формиране и развитие на предприемаческо мислене, устойчивост и адаптивност в условията на несигурност и постоянна промяна. Изследването разглежда способността на предприемачите да разпознават и използват нововъзникващи възможности, да адаптират подходите си към динамичната среда, както и значението на изграждането на ефективни професионални мрежи и сътрудничества.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме IV: Морският сектор – предизвикателства и възможности за предприемачите

Методология

Изследването се основава на комбиниран подход, включващ интервюта и наблюдения в компании от морския сектор и свързаните с него логистични дейности. Анализирани са процесите на вземане на решения и управленските реакции в нестандартни ситуации. Включени са и примери за обучителни програми, които стимулират активното участие и предприемаческата инициатива сред служителите. Допълнително е събрана информация за съществуващите практики на сътрудничество и изграждането на вътрешни и външни професионални мрежи, подпомагащи обмена на опит и справянето с актуалните предизвикателства.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме IV: Морският сектор – предизвикателства и възможности за предприемачите

Резултати

Резултатите от изследването показват, че служителите, които притежават способността да формулират и реализират идеи и проявяват готовност да приемат евентуален неуспех, са по-ефективни при разработването на алтернативни решения и се адаптират по-бързо в критични ситуации. Умението за промяна на подхода, без загуба на фокуса върху крайната цел, е пряко свързано с изграждането на доверие и сплотеност в екипа. Анализът допълнително посочва, че добре развити мрежи от колеги и външни партньори съществено подпомагат обмена на идеи и улесняват справянето с предизвикателствата в морския сектор.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме IV: Морският сектор – предизвикателства и възможности за предприемачите

Заклучение

Развитието на находчивост и инициативност в морския сектор не зависи единствено от индивидуалните усилия, но и от наличието на организационна култура, която приема грешките като естествен и ценен елемент от процеса на учене. Способността за устойчивост и ефективност в този сектор е пряко свързана с готовността за адаптиране, подкрепата между колегите и уменията да се извличат поуки от неуспехите за справяне с нововъзникващи предизвикателства. Тези фактори дават възможност за внедряване на гъвкави, проактивни и дългосрочно устойчиви управленски подходи.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме V: Устойчивост в предприемачеството – предизвикателства и реални решения в морския сектор

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме V: Устойчивост в предприемачеството – предизвикателства и реални решения в морския сектор

Контекст

Въпросът за устойчивостта придобива все по-значима роля в бизнес стратегиите, особено в сектори с пряко въздействие върху околната среда, какъвто е морският. Международните регулации, общественото мнение и променящите се икономически условия създават нарастващ натиск за фундаментална промяна в мисленето – от краткосрочно ориентирана печалба към дългосрочна отговорност и устойчиво управление на ресурсите. Независимо от очевидната необходимост от прилагане на устойчиви практики, тяхната реализация остава значително предизвикателство в условията на съвременната бизнес среда.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме V: Устойчивост в предприемачеството – предизвикателства и реални решения в морския сектор

Цел

Целта на настоящото изследване е двустранна: от една страна, да анализира основните трудности, пред които се изправят предприемачите при внедряването на устойчиви решения, а от друга – да представи успешни примери от морския сектор. Проучването си поставя задачата да открие стратегиите, водещи до реални резултати, както и да предложи насоки как устойчивостта може да се превърне в значимо конкурентно предимство за компаниите.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме V: Устойчивост в предприемачеството – предизвикателства и реални решения в морския сектор

Методология

Настоящото изследване използва емпиричен подход, основан на преглед и анализ на добри практики в компании от секторите на морския транспорт, корабостроенето, пристанищните услуги и морската логистика. Проведени са множество интервюта с предприемачи и експерти, които споделят реални решения, трудности и успешни подходи, свързани с внедряването на устойчиви практики. Допълнително са анализирани ключови документи, свързани с корпоративните стратегии и отчети по екологична и социална отговорност на компанията, опериращи в морската индустрия.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме V: Устойчивост в предприемачеството – предизвикателства и реални решения в морския сектор

Резултати

Установено е, че устойчивите практики се реализират успешно в организации с ясно дефинирана стратегическа визия, доказано е значението на категоричната ангажираност на мениджмънта и е проучена ролята на инвестициите в иновации като фактор за успех. Проучени са и конкретни примери за успешно прилагане, включително проекти, които значително намаляват въглеродния отпечатък чрез въвеждане на алтернативни горива, оптимизиране на маршрутите посредством дигитални решения и ефективно управление на отпадъците на борда на плавателните съдове. Също така е установено, че малките и средни предприятия се сблъскват с редица сериозни затруднения, като ограничени ресурси, административна тежест и забавено възвръщане на инвестициите.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме V: Устойчивост в предприемачеството – предизвикателства и реални решения в морския сектор

Заклучение

Установено е, че успешното съчетаване на икономическата логика с екологичната отговорност има ключово значение за постигането на устойчивост в предприемачеството. Доказано е, че интегрирането на устойчивите практики в цялостна дългосрочна стратегия притежава потенциал да повиши репутацията на компанията, както и да подпомогне изграждането на по-устойчив и адаптивен бизнес модел, способен да отговори на бъдещи предизвикателства и динамични условия.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Abstract VI. Adapting the entrepreneurial perspective in the maritime sector

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме VI: Адаптиране на предприемаческата перспектива в морския сектор

Контекст

Съвременната бизнес среда в морския сектор изисква задълбочено разбиране на предприемаческия подход и специфичните умения за неговата реализация. Този подход съчетава технически компетенции, стратегическо планиране и интуитивна преценка за нововъзникващи пазарни възможности. Превръщането на една творческа идея в успешно и доходоносно предприятие в условията на морския сектор е процес, който не само предполага иновации, но и налага адаптация към строго регламентирани и практически ограничения, включително международни регулации, стандарти за безопасност и логистични предизвикателства. В този контекст, успешните примери от практиката имат ключова роля като вдъхновяващ и насочващ ресурс за новото поколение морски предприемачи.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме VI: Адаптиране на предприемаческата перспектива в морския сектор

Цел

Целта на настоящото изследване е двустранна: първо, да проучи по какъв начин предприемаческото мислене може успешно да се адаптира към специфичните условия на морския сектор, и второ – да установи отделните етапи, през които преминава една творческа идея до превръщането ѝ в устойчиво бизнес начинание. Особен акцент е поставен върху примери и модели на успешни лидери и иноватори в сектора, чиито действия и постижения служат като ориентир и вдъхновение за новите предприемачи.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме VI: Адаптиране на предприемаческата перспектива в морския сектор

Методология

Анализът е базиран на проведени интервюта с предприемачи и иноватори, реализирали успешни бизнес начинания в сфери като морски транспорт, пристанищна логистика, морски технологии и услуги. Проучени са реални казуси на основатели на компании в сектора, както и конкретни примери за стартиращи идеи, успешно преминали през отделните етапи на развитие. Приложен е сравнителен анализ за идентифициране на общите характеристики в подхода, мисленето и поведението на успешните предприемачи.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме VI: Адаптиране на предприемаческата перспектива в морския сектор

Резултати

Резултатите от изследването показват, че цялостното разбиране на морската среда, включително изискванията за безопасност, устойчивост и технологична надеждност, представлява най-съществен фактор при адаптирането на предприемаческата перспектива в сектора. Прегледът на успешни казуси разкрива, че интегрирането на творчески идеи с професионален опит, възможности за изграждане на мрежи от контакти и насоки от опитни ментори води до успешно създаване на иновативни и печеливши бизнес начинания. Допълнително е установено, че успешните примери, особено сред малките и средни предприятия, оказват положително въздействие върху подхода, с който младите предприемачи реализират своите инициативи.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме VI: Адаптиране на предприемаческата перспектива в морския сектор

Заклучение

Адаптирането на предприемаческото мислене към морския сектор не предполага компромис с творческите идеи, а по-скоро изисква правилното им насочване към устойчиви и реалистични решения. Въз основа на успешни практически примери и чрез вдъхновение от опыта на утвърдени специалисти, новите идеи могат да бъдат ефективно реализирани в един от най-предизвикателните, но и перспективни икономически сектори.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме VII: Устойчиво снабвяване и използване на сезонни продукти в морската и логистична практика

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме VII: Устойчиво снабдяване и използване на сезонни продукти в морската и логистична практика

Контекст

През последните години устойчивото снабдяване придобива нарастващо значение в широк кръг от индустрии, особено в морския транспорт и хранителната логистика. Тази промяна се дължи на два основни фактора: повишената екологична осведоменост и нарастващия натиск за постигане на висока икономическа ефективност. В резултат на това се формират нови критерии при избора на доставчици и суровини. Последните изследвания показват, че използването на местни и сезонни продукти може значително да намали въглеродния отпечатък, като същевременно стимулира регионалната икономическа устойчивост и осигурява достъп до свежи и висококачествени храни.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме VII: Устойчиво снабдяване и използване на сезонни продукти в морската и логистична практика

Цел

Настоящото изследване си поставя две основни цели: първо, да представи основните концепции и принципи, свързани с устойчивите практики за снабдяване, и второ – да проучи практическите ползи, които тези практики могат да донесат на морския сектор. Допълнително изследването цели да очертае приложими стратегии за идентифициране на отговорни доставчици – такива, които са прозрачни в дейността си, етично ангажирани и екологично отговорни. Специален акцент се поставя върху приноса на местните и сезонни продукти за устойчивото планиране на менютата и за оптимизираното управление на ресурсите на борда на корабите.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Резюме VII: Устойчиво снабдяване и използване на сезонни продукти в морската и логистична практика

Методология

Изследването използва приложна и ориентирана към практиката методология. Събирането на данни е осъществено чрез провеждане на структурирани интервюта с представители на заинтересованите страни по веригата на снабдяване с храни в морския сектор, включително готвачи, мениджъри по снабдяване и координатори на логистиката. Допълнително са анализирани реални казуси на търговски и круизни кораби, успешно внедрили стратегии за устойчиво снабдяване. Особено внимание е обърнато на процесите по избор на доставчици, проследяемостта на продуктите и интегрирането на стандартите за устойчивост в практиките на закупуване и доставка.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме VII: Устойчиво снабдяване и използване на сезонни продукти в морската и логистична практика

Резултати

Анализът показва, че устойчивото снабдяване допринася за дългосрочно намаляване на разходите и подобряване качеството на предлаганите хранителни продукти. Установено е, че екипите, работещи с местни доставчици, демонстрират по-голяма гъвкавост и подобро сътрудничество. Доказано е, че рационалното използване на сезонни продукти повишава кулинарното преживяване и удовлетвореността на екипажа. Освен това, анализът сочи, че успехът на устойчивото снабдяване зависи пряко от прозрачността, като оптимални резултати се постигат в рамките на дългосрочни партньорства.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме VII: Устойчиво снабдяване и използване на сезонни продукти в морската и логистична практика

Заключение

Настоящото изследване доказва, че устойчивото снабдяване не е просто временно модно явление, а необходимост, обусловена от ограниченията на ресурсите и нарастващата екологична отговорност. Използването на сезонни и местни продукти притежава потенциала да осигури както икономически ползи, така и значим социален ефект. Когато се прилага с необходимото внимание и прецизно планиране, този подход може да доведе до изграждането на по-устойчиви и ефективни вериги на снабдяване с храни в морския сектор.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме VIII: Намаляване на хранителните отпадъци и ефективно използване на остатъчните продукти

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме VIII: Намаляване на хранителните отпадъци и ефективно използване на остатъчните продукти

Контекст

Проблемът с хранителните отпадъци представлява световно предизвикателство с екологични последици и влияние върху ефективността на снабдителните системи. Това важи с особена сила за ограничени пространства като корабите и логистичните бази. Основните причини за генерирането на хранителни отпадъци обикновено са свързани с недостатъчно планиране, липса на адекватен контрол върху порциите и неефективни методи на съхранение. Въпреки това е установено, че прилагането на подходящи стратегии и извършването на незначителни промени в работните процеси могат да доведат до значително намаляване на хранителните отпадъци, както и до креативно и икономично оползотворяване на остатъчните продукти.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме VIII: Намаляване на хранителните отпадъци и ефективно използване на остатъчните продукти

Цел

Целта на настоящото изследване е да проучи приложими стратегии за минимизиране на хранителните отпадъци в среда с ограничени ресурси, каквато е морската. Специален акцент е поставен върху творческото оползотворяване на остатъчни продукти при планирането на менюта, както и върху практиките за контрол на порциите и ефективно съхранение на храните.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме VIII: Намаляване на хранителните отпадъци и ефективна използване на остатъчните продукти

Методология

Изследването е реализирано чрез комплексен подход, включващ наблюдения и интервюта с корабни готвачи, служители по снабдяването и мениджъри по храните. Проведен е и задълбочен анализ на вътрешните процедури за управление на хранителните ресурси. Допълнително са проучени добри практики на търговски и круизни кораби, на които е постигнато значително намаляване на хранителните отпадъци посредством прилагането на ясни правила и иновативни методи за повторно използване на остатъчните продукти.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме VIII: Намаляване на хранителните отпадъци и ефективно използване на остатъчните продукти

Резултати

Резултатите от изследването показват, че най-успешните екипи прилагат гъвкаво планиране на менютата, съобразено с наличността и сезонността на продуктите. Установено е, че остатъчните продукти често се оползотворяват в супи, гарнитюри или междинни закуски, без компромис с качеството или безопасността. Контролът върху големината на порциите, постигнат чрез предварително измерване и ясни стандарти, също е идентифициран като важен фактор за намаляване на хранителните отпадъци. В допълнение е доказано, че правилното съхранение и своевременното използване на продуктите преди изтичане на срока на годност са решаващи фактори за намаляване на излишъците и повишаване на ефективността.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме VIII: Намаляване на хранителните отпадъци и ефективно използване на остатъчните продукти

Заклучение

Намаляването на хранителните отпадъци е въпрос не само на екологична осъзнатост, но и на професионална отговорност и ефективно управление на ресурсите. В морския сектор, където достъпът до нови доставки е ограничен, оползотворяването на всяка порция е от съществено значение. Постигането на устойчиви резултати в този сектор зависи от въвеждането на ефективни организационни практики, цялостно обучение на екипите и прилагането на иновативни кулинарни подходи, които същевременно намаляват разходите и повишават качеството на предлаганите на борда ястия.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме IX: Намаляване на пластмасовите отпадъци и отпадъците от опаковки в корабните кухни

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме IX: Намаляване на пластмасовите отпазъци и отпазъците от опаковки в корабните кухни

Контекст

Един от сериозните екологични проблеми в морския сектор е свързан с употребата на еднократни пластмасови изделия и натрупването на отпазъци от опаковки. В корабните кухни, където удобството и безопасността често са водещи при избора на материали, еднократната пластмаса остава широко разпространено решение. Въпреки това съществуват реални възможности за въвеждане на устойчиви алтернативи, както и за обучение на екипажите за ефективно прилагане на практики за намаляване на отпазъците.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме IX: Намаляване на пластмасовите отпазъци и отпазъци от опаковки в корабните кухни

Цел

Целта на настоящото изследване е да проучи възможностите за намаляване употребата на пластмасови изделия и опаковки в корабните кухни. Основният фокус е поставен върху преминаването към продукти за многократна употреба, използването на екологично устойчиви опаковъчни материали и ролята на обучението на екипажа за формиране на устойчиви навици и отговорно поведение към околната среда.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме IX: Намаляване на пластмасовите отпадъци и отпадъците от опаковки в корабните кухни

Методология

Изследването е реализирано чрез подробен анализ на съществуващите практики за използване на пластмасови изделия и опаковки на борда на корабите. Данните са събрани посредством задълбочени интервюта с корабни готвачи, отговорници по снабдяване и експерти по екологично управление. Допълнително са разгледани конкретни примери за успешни инициативи на компании, въвели устойчиви алтернативи на еднократните пластмасови изделия и опаковки. Специално внимание е отделено и на оценката на ефективността на обученията за екипажа, насочени към прилагане на устойчиви практики в корабните кухни.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме IX: Намаляване на пластмасовите отпадъци и отпадъци от опаковки в корабните кухни

Резултати

Резултатите от изследването показват, че премахването на еднократните пластмасови изделия е напълно постижимо, особено когато е интегрирано със систематично планиране на доставките и предварителна организация на работните процеси. Анализът сочи, че продуктите за многократна употреба като съдове, бутилки и прибори са икономически оправдани в дългосрочен план. Ясно е, че служителите, преминали специализирани обучения по темата, демонстрират по-високо ниво на ангажираност и инициативност за намаляване на отпадъците. Допълнително е установено, че въвеждането на нови практики, подкрепени с визуални напомняния и практически насоки на работното място, представлява особено ефективна стратегия.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме IX: Намаляване на пластмасовите отпадъци и отпадъците от опаковки в корабните кухни

Заклучение

Анализът доказва, че намаляването на пластмасовите отпадъци в корабните кухни е напълно постижима цел при условие, че се прилага цялостна стратегия, оптимизирана организационна структура и екипа на ангажираност. Използването на алтернативи за многократна употреба и екологично устойчиви опаковки не само ограничава отрицателното въздействие на корабите върху околната среда, но и създава култура на отговорност и устойчиво поведение сред членовете на екипажа.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме X: Мониторинг и измерване на въздействието на корабната кухня върху околната среда

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме X: Мониторинг и измерване на въздействието на корабната кухня върху околната среда

Контекст

В съвременните условия, характеризиращи се със засилен фокус върху устойчивостта и опазването на морската среда, управлението на ресурсите в корабните кухни се превръща в съществен компонент от екологичната отговорност на борда. За да се гарантира ефективността на въведените мерки за устойчивост, е необходимо те да бъдат обект на систематичен мониторинг и количествено измерване. Проследяването на консумацията на енергия, потреблението на вода и генерирането на отпадъци осигурява стабилна основа за информирано вземане на решения и формулиране на реалистични цели за подобрене.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме X: Мониторинг и измерване на въздействието на корабната кухня върху околната среда

Цел

Целта на настоящото изследване е двустранна: първо, да представи ефективни инструменти и техники за мониторинг на въздействието на корабната кухня върху околната среда, и второ – да демонстрира как непрекъснатият мониторинг и анализът на събраните данни могат да подпомогнат устойчивото управление на ресурсите. Основният акцент е поставен върху проследяването на основните екологични показатели и формулирането на конкретни цели за постоянно подобряване.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме X: Мониторинг и измерване на въздействието на корабната кухня върху околната среда

Методология

В рамките на изследването са анализирани вътрешните системи за мониторинг на кораби от различен тип. Проведени са задълбочени интервюта с екипажа, включително готвачи, инженери по поддръжка и мениджъри по околна среда, с цел установяване на прилаганите практики за отчитане и контрол. Допълнително са проучени дигитални инструменти за измерване на разходите за вода и енергия, както и методики за оценка и управление на отпадъците на борда.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме X: Мониторинг и измерване на въздействието на корабната кухня върху околната среда

Резултати

Установено е, че използването на дигитални платформи и автоматизирани системи за отчитане на ресурсите значително улеснява процеса на контрол. Доказано е, че прилагането на ежедневни и седмични отчети подпомага своевременното откриване на отклонения и планирането на адекватни коригиращи действия. Формулирането на конкретни и реалистични цели е довело до повишена ангажираност на членовете на екипажа и по-ефективни резултати. Ясно е също така, че най-добри резултати са постигнати чрез практики, съчетаващи мониторинг с обучение и визуална обратна връзка към персонала.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

Резюме X: Мониторинг и измерване на въздействието на корабната кухня върху околната среда

Заклучение

В обобщение, мониторингът и измерването на въздействието на корабната кухня върху околната среда не представляват единствено техническа задача, а са неразделна част от общата култура на устойчивост на борда. Доказано е, че когато тези процеси са внимателно организирани и добре разбрани от екипажа, това води до по-осъзнато поведение и оптимално използване на наличните ресурси.

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CPMR
CRPM

„Устойчиво развитие и предприемачески подходи в сектора на морските услуги“

